

eul_wid: tqu-ak

Ψευδο-Γαληνός · Pseudo-Galen

On Theriac to Pamphilianus

Περὶ Θηριακῆς πρὸς Παμφιλιανόν

Period: Ὀψιμαρχαία [Late Antique](#)
Dialect: Κοινή τεχνική [Technical Koine](#)
Domain: Ἰατρική [Medicine](#)
Format: Πραγματεία [Treatise](#)

- 14 295 (t1) ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΕΡΙ ΘΗΡΙΑΚΗΣ ΠΡΟΣ ΠΑΜΦΙΛΙΑΝΟΝ. Πολλάκις ἐπιζητοῦντί σοι, κράτιστε Παμφιλιανέ, τὴν μέθοδον τῆς θηριακῆς ἀντιδότου καὶ τὴν χρῆσιν παρ' ἡμῶν ἀκοῦσαι τὰ μὲν ἐκ τοῦ παραστάντος ἡμῖν ῥηθέντα οὔτε σε νομίζω διαμνημονεύειν οὔτε ἐμαυτὸν ἀποχρώντως εἰρηκέναι. νυνὶ δὲ ἐπὶ σχολῆς γενόμενος καὶ διὰ τῆς μνήμης ἀνακαλεσάμενος ὅσα κατὰ τὴν περιοδίαν εἶδον ἐν Ῥώμῃ, παρά τε τοῖς ὑφηγησαμένοις ἡμῖν κατορθούμενα διὰ τοῦ φαρμάκου τούτου καὶ ὅσα χρησάμενος αὐτὸς ἐπιτυχὼν κατῴρθωσα, ταῦτ' ᾤηθην δεῖν σοι προσφωνῆσαι συναγαγὼν, μετὰ τοῦ καὶ τοὺς τρόπους τῆς χρήσεως ὑπογράφειν, καὶ τὰς διαφορὰς τῶν παθῶν, καὶ τοὺς καιροὺς ἐφ' ὧν τινων, καὶ πότε χρώμενος αὐτῇ τις οὐκ ἂν διαμαρτάνοι. ^[5]
- 14 296 κομιδῇ γὰρ ἀκούσου τινὸς εἶναι δοκεῖ μοι τὸ ἀποκρύπτεσθαι τι τῶν εἰς σωτηρίαν διαφερόντων, ὑπὲρ ἧς ἅπαντες οἱ κατὰ τὴν μητρόπολιν εὐχονται δικαίως, ἅτε δὴ κατ' ἰδίαν εὐεργετούμενοι καὶ κοινῇ κοσμούμενοι, διὰ τῶν ὑπὲρ τῆς προνοίας τῇ πόλει πάσῃ κατασκευαζομένων κοινωφελῶν ἔργων. οἶδα δὲ καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἀπάσας ὅσαι Κρητικαὶ τῆς σῆς γνώμης τὸ περὶ πάντας δεξιὸν καὶ ἐπιεικὲς οὐ τιμώσας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀγαπώσας. εἰσὶ δὲ καὶ ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐπὶ τῆς βασιλίδος πόλεως τοσοῦτοι τὸ πλῆθος φίλοι σοὶ μόνῳ Κρητῶν, ὅσοι τοῖς ἄλλοις ἅπασιν οὐκ εἰσὶν, ὥστ' εὐλόγως ἂν τινα θαυμάσαι καὶ τὴν τύχην οἰκείως σοι θεμένην πρὸς τὴν φύσιν τοῦ τρόπου καὶ τοῦ ὀνόματος τὸ ἐπίσημον, ὥς ἂν προγινώσκουσιν ὅτι μέλλεις ὑπὸ πάντων φιλεῖσθαι. ^[15]
- 14 297 ἡ μὲν οὖν κτῆσίς σοι τῆς ἀντιδότου δαψιλῆς καὶ παρὰ πολλῶν, ἡ δ' ἔντεχνος χρήσις παρ' ἡμῶν καὶ τῆς ἡμετέρας περὶ σὲ σπουδῆς καὶ εὐνοίας ὑπόμνημα. ὅνπερ γὰρ τρόπον αὐλοῦ καὶ λύρας καὶ τῶν ἄλλων μουσικῶν ὀργάνων οὐδὲν πλέον τοῖς κεκτημένοις μὲν, μὴ χρωμένοις δὲ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἀντιδότων ἔχει, οἷον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἱατρικῶν φαρμάκων οὐδὲν ὀνίνησιν ἢ κτῆσις αὐτῶν, τῆς χρήσεως ὑστεριζούσης. εἰ μὲν γὰρ, ὥς ἡ παρὰ τοῖς πολλοῖς ἐπικρατοῦσα φήμη, πρὸς μόνον τὰ δῆγματα τῶν ἰοβόλων καὶ πρὸς τὰς τῶν δηλητηρίων φαρμάκων ἐποίει πόσεις, ἔδει καθάπερ τι κειμήλιον οἴκοι κατακείμενον περιορᾶν τὸ φάρμακον, ὑπὸ τοῦ χρόνου δαπανώμενον, τῆς χρείας οὐ καλούσης. ἐπεὶ δὲ πρὸς τούτοις καὶ εὐγυρίαν ὑπισχνεῖται καὶ μακροβιότητα καὶ ἀκρίβειαν αἰσθήσεως, καὶ διαμονὴν ὑγείας, καὶ οὐ μόνον τῶν παρόντων νοσημάτων λύσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔσεσθαι μελλόντων κώλυσιν, εὐλογον οἶομαι καὶ ἐν ὑγείᾳ οὐκ ἀποστρέφεσθαι τὴν χρῆσιν αὐτῆς, τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν ἐνοχλούντων παθῶν τὴν ἀρχὴν μὴ παθεῖν προτιμῶντα. ^[15]

- 14 298 πολλοὶ γοῦν τῶν ἐν Ῥώμῃ μεγάλα δυναμένων κατὰ νεομηνίαν τοῦ φαρμάκου προσφέρονται. οἱ δὲ ἀπολεξάμενοι τὴν τετάρτην τῆς σελήνης ἐπὶ τρεῖς κατὰ τὰς ἑξῆς ἡμέρας προευπεπτηκότες καὶ τῆς κοιλίας ἡρέμα προεπιμεληθέντες, περὶ τὴν τρίτην ὥραν προσφέρονται τοῦ Ἑλληνικοῦ κυάμου μέγεθος, σὺν μέλιτος κοχλιαρίῳ ἐνὶ καὶ ὕδατος θερμοῦ κυάθοις δυσὶν, οὐχ ἵνα τι διοχλοῦν νόσημα ἀποστρέψωνται, ἀλλ' ἵνα παντὸς νοσήματος ἀπερίπτωτοι μένωσι καὶ τῆς προθέσεως οὐκ ἀποτυγχάνωσι. χρηστὸν γὰρ αὐτοῖς ἀποφαίνει τὸ αἷμα, οὐ τὴν φερομένην ἐν αὐτῷ φαυλότητα ἀποκρίνουσα, ἀλλ' ἐξοικειοῦσα τὴν ἀτοπίαν καὶ κρατοῦσα τῆς παρὰ φύσιν ποιότητος. κατὰ δὲ τὰς ἀποδημίας, ὅταν ὑπονοήσωσι χώρας τινὰς νοσώδεις, ἢ μοχθηρίας ὑδάτων, τὸν αὐτὸν τρόπον προσφερόμενοι ἐξασφαλίζονται τὴν ἑξιν τοῦ σώματος, ὥσπερ ὄπλῳ τινὶ σωτηρίῳ τῷ φαρμάκῳ χρώμενοι, καὶ διαμένουσιν ἀπήμονες. τῶν δ' ἐμῶν διδασκάλων ὁ πρεσβύτατος ἀνὴρ, εἰ καὶ τις ἄλλος ἐμπειρία τέχνης καὶ ἐπιεικεία γνώμης διαφέρων, Αἰλιανὸς Μέγκκιος, ἔφη ποτὲ τὴν Ἰταλιῶτιν χώραν ὑπὸ λοιμοῦ πιεσθεῖσαν, ὅξεις θανάτους καὶ φθορὰν ἀνθρώπων πολλὴν παθεῖν, ἐν δέει δὲ πάντων ὁμοίως, καὶ τῶν ἱατρῶν καὶ ἡγουμένων ἀνδρῶν ὑπαρχόντων, εἰσηγήσασθαι μόνῃ χρῆσθαι τῇ θηριακῇ, τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀπρακτούντων βοηθημάτων, καὶ τῶν μὲν ἥδη νοσοῦντων λαβόντων τινὰς ἀνασφῆλαι, τινὰς δὲ καὶ διαφθαρῆναι. ^[5]
- 14 299 τοὺς δὲ πρὸ τοῦ νοσῆσαι προσενεγκαμένους πάντας οὐ μόνον τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ καὶ τὴν πεῖραν τοῦ πάθους διαφυγεῖν, καὶ θαυμαστὸν οὐδέν· εἰ γὰρ καὶ θανασίμων φαρμάκων πινομένη δύναται κρατεῖν, νικήσει καὶ φθορὰν ἀέρος ἀδικοῦσαν τὸν ἄνθρωπον, ὅπερ δὴ καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἱατρῶν καὶ τοὺς ιδιώτας ἅπαντας κοινῇ διαλανθάνειν μὴ θαυμάσαις. ὅποι γὰρ εἰσι καὶ χυλοὶ καὶ φλοιοὶ καὶ ρίζαι καὶ ἄνθη καὶ σπέρματα καὶ σαρκία ἐξ ὧν συνέστηκεν. ὥσπερ οὖν καθ' ἐν τούτων ἕκαστον ἱκανὸς ὁ χρόνος ἐξίτηλον ἀποφῆναι, οὕτω καὶ τὴν ὅλην τοῦ φαρμάκου σύνθεσιν, τοῦτό τε ὑφορώμενοι τῶν ὑλικῶν ἱατρῶν οἱ χαριέστατοι πωλοῦσιν ἢ δωροῦνται τισὶ τὴν ἄγαν παλαιουμένην. ^[15]
- 14 300 αὐτοὶ δὲ τῆς χρείας καλούσης ἐνεργεστάτῳ καὶ ὠραιοτάτῳ χρῶνται τῷ φαρμάκῳ, οὐ γὰρ ἔξεστιν ἑαυτοῖς βοηθοῦσιν ἀποτυγχάνειν. ὀρίῳ δέ σοι καὶ τὰς ἄλλας προδεσμίας τῶν χρόνων καὶ τὰς διαφορὰς τῶν νοσημάτων, πρὸς ἅστινας καὶ ὁπότε χρώμενος αὐτῇ τις οὐκ ἀποτεύξεται. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἐχεοδήκτων καὶ ὀφιοδήκτων καὶ ἀσπιδοδήκτων καὶ λυσοδοήκτων καὶ καθόλου τῶν ὑπὸ τινος τῶν ἰοβόλων δηχθέντων, ἢ νυγέντων, ἢ ψυγέντων, ἱκανῶς ἄγαν ἢ πρόσφατος δύναται βοηθεῖν· ἔστι δὲ πρόσφατος μέχρις ἐτῶν λστ'· καὶ πρὸς τὰ θανάσιμα πάντα. μετὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον κατάλληλος ἅπασι τοῖς ἄλλοις πάθεσι, περὶ ὧν ὑπόμνημα γράψομεν, πολλῶν πλειόνων ὄντων ἄλλων εἰς ἀριθμὸν τῶν προειρημένων. δοκίμιον οὖν τοῦτο ἐνεργοῦς καὶ ἀπράκτου φαρμάκου· φάρμακον ὑπήλατον, ἢ ἐμετήριον, ἢ ἐλλέβορον, ἢ σκαμμωνίαν, ἢ ἄλλο ὃ τι βούληταί τις ἀνδρικώτατον, ὡς μέλλον καθαίρειν, ἐπιδώσει, προσεπιδούς τῆς ἀντιδότου, κυάμου Ἑλληνικοῦ τὸ μέγεθος, καὶ οὐ καθαρθήσεται, οὐδ' ἐν τινὶ συναισθήσει καθάρσεως ὁ λαβὼν ἔσται. ^[15]
- 14 301 γενόμενος δὲ ἐξελέγχει τῆς ἀντιδότου τὴν διὰ χρόνου ἀπραξίαν· δίδεται δὲ πρὸς τὰς τῶν θανασίμων φαρμάκων πόσεις καὶ πρὸς τὰς τῶν ἰοβόλων πληγὰς μετ' οἴνου κυάθους γ'. τοῦ φαρμάκου καρύου Ποντικοῦ τὸ μέγεθος, καὶ ἐπιδιδομένη καὶ προσλαμβανομένη, εἰ δι' ὑφοράσεώς τις ἔχει φαρμακείας ὁμοίως καὶ πρὸς τοὺς ὑπὸ τινος αἰτίας ἀδήλου κινδυνεύοντας, τῆς ἐν τῷ σώματι διαφθορᾶς μιμησαμένης θανασίμου φαρμάκου ποιότητα. βοηθεῖ καὶ ταῖς προσφάτοις καὶ χρονίαις βηξί, καὶ ἐφ' ὧν ἄλγημά τι τοῦ θώρακος, ἢ πλευρᾶς, ἀπυρέτοις μετ' οἶνομέλιτος, πυρέσσουσι δὲ μεθ' ὑδρομέλιτος εἰς νύκτα, κυάμου τὸ μέγεθος Αἰγυπτίου. ὁμοίως καὶ πρὸς τοὺς ἐμπνευματούμενους στομάχους ἢ στροφουμένους, ἔντερον ἢ κῶλον

ὀδυνωμένους, ἐπὶ τούτων ἢ πόσις γενέσθω δι' ὕδατος, τὸ δ' αὐτὸ φάρμακον διδόσθω κυάμου τὸ μέγεθος ἕωθεν. ^[15]

14 302 δύναται καὶ ὄρεξιν ἐπιτεταμένην ἀναστεῖλαι, καὶ ὑπτιωμένην ἀναγεῖραι, τὸ οἰκεῖον ἐκάστῳ τῶν τῆς φύσεως ἔργων μέτρον ἀποκαθιστᾷσα. ἡ δὲ πόσις καὶ ἐπὶ τούτων ἰσομεγέθους τῇ προειρημένῃ δι' ὕδατος, ἢ κράματος, μήτε πλείων κυάθων γ'. μήτε ἐλάσσων δύο· ἀγαθὴ καὶ παντὸς τύπου ῥίγος ἀπαλλάξαι, καὶ περίψυξιν, καὶ χολημεσίαν τὴν ἐν ταῖς ἐπιβολαῖς ἔσθ' ὅτε συνεδρεύουσιν τῶν παροξυσμῶν, κατὰ ταῦτά τοις προειρημένοις διδομένη εἰ δέ τις αὐτῇ πρὸ τῶν ἐπισημασιῶν τρὶς ἢ τὸ πλεόν τετράκις χρήσεται, περιγράφει τέλεον τοὺς πυρετοὺς, μετὰ τοῦ καὶ τὴν δίαιταν τῇ ὠφελείᾳ τῇ ἀπὸ τοῦ φαρμάκου μὴ ἀντιπράσσειν. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἐστὶν ἰσχυρὸν ἐν ἱατρικῇ βοήθημα, ὃ τὴν ἐξ αὐτοῦ γινομένην ὄνησιν δύναται ἐπαγαγεῖν, ἢ ἀντιπρασσόμενον ὑπὸ τῶν κατὰ δίαιταν, ἢ μὴ συνεργοῦμενον. πεπίστευται δὲ καὶ ταῖς γυναιξὶ τὰς ἐπιμηνίους καθάρσεις κινεῖν, καὶ τὰ νεκρὰ τῶν ἐμβρύων ἐκβάλλειν, ἃ δι' ἀσθένειαν οὐ δύναται ἡ φύσις ἀποτρίψασθαι πολλάκις θέλουσα. δίδεται δὲ ἐπὶ τούτων διὰ γλυκέος, ἢ μελικράτου προεφηφημένου, δικτάμνου, ἢ πηγάνου, κυάμου Αἰγυπτίου τὸ μέγεθος, ὃ τινες ἐπιχωρίως κίθη καὶ κιβώριον καλοῦσι. ^[15]

14 303 χρήσιμος δὲ καὶ ὕδρωπικοῖς καὶ ἱκτερικοῖς μετὰ ἀσάρου ἀφεψήματος. ἐπὶ μὲν τῶν ὕδρωπικῶν οἱ μὲν αὐτὸ καταπίνειν διδόασιν τὸ φάρμακον πρὸ τῶν σιτίων, οἱ δὲ καὶ ἀνιέντες ὀξυκράτου κυάθῳ ἐνὶ, τότε γὰρ δίψους ἄκος μέγα γίνεται, καὶ τὴν ὅλην ἕξιν εὐτονωτέραν ἀποδείκνυσιν, καὶ τὴν πλεονεξίαν τῶν ὑγρῶν μετὰ τοῦ μειοῦν καὶ ξηροτέραν ἀποφαίνει τῇ φύσει. ποιεῖ καὶ πρὸς τὰς τῆς φωνῆς ἀποκοπὰς, καὶ κατ' ἰδίαν πινομένη καὶ ἐν τῷ στόματι κατεχομένη, μιγνυμένης τραγακάνθου διπλῆς τῷ ποτῷ, μετ' οἰνομέλιτος, ἢ γλυκέος. τοὺς δὲ ὑπὸ τῆς γλώττης κατέχοντας, ἀποτήκειν δεῖ τὸ φάρμακον κατ' ὀλίγον, ὥνπερ εἰώθαμεν χρῆσθαι τρόπον καὶ ταῖς καλουμέναις ἀρτηριακαῖς. ἀρμόζει καὶ τοῖς αἱμοποϊκοῖς, ἐάν τε ἀπὸ θώρακος ἐάν τε ἀπὸ πνεύμονος ἡ ἀναγωγή γίγνεται, προσφάτου μὲν οὔσης τῆς ἀναφορᾶς, μετ' ὀξυκράτου διδομένη, κεχρονισμένης δὲ, μεθ' ὕδατος κυάθων γ'. ^[15]

14 304 πολλῶ δ' ἄμεινον, εἰ προαφεψήσεις τι τῷ ὕδατι, τοῦ καλουμένου συμφύτου τῆς πόας. ἡ δὲ πόσις εἰς νύκτα καὶ πρωτὶ κυάμου Αἰγυπτίου τὸ μέγεθος. ἐπὶ δὲ τῆς Ῥώμης οἶδα τοὺς καθηγησαμένους ἡμῶν ἐπὶ τῶν τοιούτων χρωμένους καὶ τῇ διὰ φελλῶν δυνάμει, ἥς τὴν πλοκὴν ἂν οὕτω δέῃ εὐκαιροτέραν σοι παραθήσομαι, καὶ ἐν κύκλῳ δὲ καὶ ἔμπροσθεν, καὶ ὀπισθεν περιθάλλοντας δαψιλεῖ τῷ φαρμάκῳ τὸν θώρακα, καὶ τὰ πολλὰ ἐκράτουν τὸ πάθος διὰ τῆς τοιαύτης ἀγωγῆς. ἀρμόζει δὲ καὶ τοῖς νεφριτικοῖς καὶ δυσεντερικοῖς καὶ τοῖς λιθιῶσι καὶ δυσπνοϊκοῖς καὶ τοῖς περὶ τὸ ἥπαρ καὶ σπλῆνα καὶ σκιρρώδη τινὰ πεῖσιν, ἢ ἄλλως κεχρονισμένην ἔχουσι, δι' ὀξύμελιτος διδομένη ἐπὶ τῶν σκιρρώδων· ὀξύμελι δὲ ἀπὸ τῶν μελικηρίδων ληπτέον, τοῦτο γὰρ εὐθετον, καὶ Ἱπποκράτης ἐν τῷ περὶ διαίτης λέγει· ὁποῦ δὲ δι' ὄξους σκιλλητικοῦ κυάθου ἐνὸς ἡμισυ, ἐπὶ τῶν δυσπνοϊκῶν· ἐπὶ δὲ τῶν λιθιῶντων μετὰ ἀφεψήματος σελίνου, ἢ πετροσελίνου· ἐπὶ δὲ τῶν νεφριτικῶν μετὰ οἰνομέλιτος· ἐπὶ δὲ τῶν δυσεντερικῶν μετὰ Συριακοῦ ῥόδου ἀφεψήματος. ^[15]

14 305 ἐπὶ δὲ τῶν ἐπιληπτικῶν, ὀλιγαιμίας μὲν περὶ τὴν ἕξιν οὔσης, μελικράτῳ, πολυαιμίας δὲ καὶ πάχους, ἐν ὀξύμελιτι· τινὲς δὲ τῶν δοκίμων ἱατρῶν ἐπὶ τούτων νᾶπυ διδόασιν προαναγαγαρίζεσθαι, ἔπειθ' οὕτως τοῦ φαρμάκου προσφέρουσιν εἰς νύκτα μεθ' ὕδατος, ὅσον Ἑλληνικοῦ κυάμου τὸ μέγεθος. καθόλου δι' εἰπεῖν, ὅπου τὰ ἄλλα πάντα βοηθήματα μὴδὲν ἰσχύσει, ἀλλ' ἡττᾶται πρὸς τῶν νοσημάτων, ἐπὶ τούτων ἡ ἀντίδοτος πινομένη παραδόξως κατορθοῖ. ἥδη γοῦν καὶ ἐπὶ τῶν χολερικῶν ἀπαυδῶντων καὶ ἐπὶ καρδιακῶν ἐν ἐσχάτοις ὄντων ἐπιδοθεῖσα παλιγενεσίαν ὥσπερ τοῖς λαβοῦσιν ἐπεδωρήσατο. ἀλλ' οὔτε δυνατόν οὔτε ἀρμόζον περὶ πάντων γράφειν. ἀπὸ γὰρ τῶν γεγραμμένων τίς ὁρμώμενος, δυνήσεται τοὺς λογισμοὺς

μετατιθεῖς καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἐπιτυχῶς αὐτῇ χρῆσθαι. τοὺς δὲ ἐπὶ πλέον ἤδη σπουδάζοντας ἐπαινεῖν τὸ φάρμακον παραμεμπτέον, οὐχ ὡς ἰατρικὴν, ὀχλαγωγικὴν δὲ μᾶλλον ὑπόσχεσιν αὐτῷ προσάπτοντας, οἳ καὶ πρὸς ὠταλγίαν αὐτό φασι ποιεῖν καὶ δυσηκοΐας καὶ ἀμβλυωπίας καὶ κιονίδας καὶ τὰς καλουμένας ἄφθας. ^[15]

14 306 ὁ γὰρ τοιοῦτος ἔπαινος διαβολὴν ἔοικε φέρειν μᾶλλον τῷ φαρμάκῳ ἢ σύστασιν. εἰ γὰρ ἔστι δι' εὐτελοῦς ὕλης ἄμεινον ἰᾶσθαι τὰ τοιαῦτα τῶν παθῶν, ἄπρακτον τὸ μετὰ πολυτελείας ἔλαττον περιγιγνόμενον τοῦ τέλους. ὑπὲρ δὲ τῆς σκευασίας εἰπεῖν τι ἀναγκαῖον, ἐπεὶ καὶ αὐτὴ δεῖται τινος ἐντρεχείας. ὁ μὲν γὰρ Μενεκράτης οὐδὲν ὑπὲρ αὐτῆς διέσταλκε. ἐπεὶ δὲ λαμβάνειν ἡδυχρόου τὸ φάρμακον, καὶ ἐτέρων ἀρτίσκων, σκιλλητικῶν καὶ θηριακῶν, πρότερον περὶ τῆς σκευασίας τούτων λεκτέον. Ἡδυχρόου σκευασία. ς' Ἀσπαλάθου ρίζης φλοιοῦ, καλάμου ἀρωματικοῦ, κόστου, ἀσάρου, ξυλοβαλσάμου, φοῦ, ἀμαράκου, μαστίχης, ἀνὰ < στ'. σχοίνου ἄνθους < ιβ'. οἱ δὲ < κδ'. κινναμώμου < ιβ'. ἀμώμου, κασσίας, ῥᾶ Ποντικοῦ, ἀνὰ < ιε'. νάρδου Ἰνδικῆς, μαλαβάθρου φύλλων, ἀνὰ < * ιστ', σμύρνης, κρόκου, ἀνὰ < ιβ'. οἶνῳ Φαλερίνῳ ἀναλάμβανε, ὀποβαλσάμῳ παραπτόμενος ἐν τῷ ἀναπλάττειν καὶ ἕα ξηραίνεσθαι ἐν σκιᾷ. Περὶ ἀρτίσκων σκιλλητικῶν. Τροχίσκους τοὺς σκιλλητικοὺς οὕτω σκευάζομεν. ^[15]

14 307 σκίλλαν περίπλασσε πηλῷ καὶ βάλλε εἰς κάμινον βαλανείου καιομένην, τῇ δ' ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ τοῦ ἐντὸς λαβῶν < ρκ'. καὶ ὀροβίνου ἀλεύρου < ξ'. λειώσας ὁμοῦ ποιεῖ τροχίσκους. Ἀρτίσκοι θηριακοί. Ἀρτίσκοι δὲ θηριακοὶ οὕτω σκευάζονται, λαβῶν ἔχεις δ'. ἢ πέντε πυρρὰς, ἄμεινον δὲ εἶναι νεοθηράτους, αἱ γὰρ πολλῷ χρόνῳ καθειργμέναι ἰωδέστεραι τὴν ἕξιν εἰσίν. ἔστι δὲ τοῦτο τεκμήρασθαι ἀπὸ τοῦ νηστεύσαντος ἀνθρώπου, ἔπειτα τοῦ πρὸς κεφαλὴν μέρους καὶ τοῦ πρὸς οὐρὰν ἀφαιρεῖν ἀνὰ τετραδάκτυλον καὶ τὴν φολίδα πᾶσαν ἀποδέρειν, καὶ πᾶν τὸ ἔντερον ἐκβάλλειν· τὰ δὲ λοιπὰ ἔψειν ἐν καινῇ χύτρᾳ μετ' ἀνήθου· ἐψηθεισῶν δὲ τῶν σαρκῶν καθαίρειν τὰς ἀκάνθας, ἐπιμελῶς δὲ τὰς σάρκας ἰσθᾶν δεῖ, ἵνα μὴ διαλάβῃ ἀκάνθα, καὶ ῥίψαι καὶ ἄρτου καθαροῦ ξηροῦ τὸ ἴσον προσβάλλειν, καὶ συλλειοῦν, ἔπειτα προσαπτόμενος ὀποβαλσάμῳ τροχίσκον ἀνάπλασσε καὶ ψύχε ἐν σκιᾷ. αὐτὴ δὲ ἀντίδοτος κατὰ Ἀνδρόμαχον τὸν πεποιηκότα αὐτὴν συντίθεται τρόπῳ τοιῷδε. ὠνομάσθη δὲ παρ' Ἀνδρομάχου γαλήνη. ^[15]

14 308 οἱ μετ' αὐτὸν δὲ παραλαβόντες, οἷον Κρίτων καὶ οἱ κατ' αὐτὸν, διὰ τὸ ἔχειν αὐτὴν τῆς σαρκὸς τῶν ἐχιδνῶν, ὠνόμασαν αὐτὴν θηριακὴν. ς' Ἀρτίσκων σκιλλητικῶν < μδ'. ἀρτίσκων θηριακῶν < κδ'. ἀρτίσκων ἡδυχρόου < κδ'. κινναμώμου, πεπέρεως μέλανος, ὀποῦ μήκωνος, ἀνὰ < κδ'. ἴρεως Ἰλλυρικῆς, γλυκυρρίζης, ὀποβαλσάμου, ῥόδων ξηρῶν, σκορδίου Κρητικοῦ, βουνιάδος σπέρματος, γογγυλίδος ἀγρίας, ἀγαρικοῦ, ἀνὰ < ιβ'. κρόκου, σμύρνης, ζιγγιβέρεως, ῥᾶ Ποντικοῦ, πενταφύλλου ρίζης, καλαμίνθης, πρασίου, πετροσελίνου, στοιχάδος, κόστου, πεπέρεως λευκοῦ, ἀνὰ < στ'. δικτάμνου Κρητικοῦ, σχοίνου ἄνθους, λιβάνου ἄρρενος, τερμινθίνης Χίας, κασσίας σύριγγος μελαίνης, νάρδου Ἰνδικῆς, ἀνὰ < στ'. πολίου ἄνθους Κρητικοῦ, στύρακος, σελίνου σπέρματος, σεσέλεως, θλάσπεως, ἄμμεως, χαμαίδρυος, χαμαιπίτυος, ὑποκιστίδος χυλοῦ, μαλαβάθρου, νάρδου Κελτικῆς, γεντιανῆς ρίζης, ἀνίσου, μήου, μαράθρου σπέρματος, Λημνίας μίλτου σφραγίδος, χαλκίτεως ὀπτῆς, ἀμώμου, ἀκόρου, καρποβαλσάμου, φοῦ Ποντικοῦ, ὑπερικοῦ, ἀκακίας, καρδαμώμου, κόμμεως, ἀνὰ < δ'. δαύκου σπέρματος, χαλβάνου, σαγαπηνοῦ, ἀσφάλτου, ὀποπάνακος, καστορίου, κενταυρίου λεπτοῦ, ἀριστολοχίας κληματίτιδος, ἀνὰ < β'. ^[15]

14 309 μέλιτος Ἀττικοῦ λίτρان ι'. οἱ δὲ στ'. οἱ δὲ δ'. οἶνου Φαλερίνου ξε. β'. βαλῶν εἰς ὄλμον ὀπὸν ὑποκιστίδος, σμύρναν, σαγαπηνὸν, γλυκυρρίζον, στύρακα, ἀκακίαν, ὀποπάνακα, παραστάζων κατὰ μικρὸν μέλι καθ' ἓν, κόπτε καὶ διάλυε καὶ πρόσβαλε τοῦ οἶνου, ὥστε ὑπερέχειν, καὶ ἔμβρεχε ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς, εἴτα κιννάμωμον, κρόκον, κασσίαν, στάχυν, θλάσπι, μαλαβάθρον, Λημνίαν σφραγίδα, χαλκίτιν κεκαυμένην, (αὕτη γὰρ καὶ τὸ μέλαν χρῶμα χαρίζεται τῷ

φαρμάκῳ καυθεῖσα ἐντέχνως) ἄμωμον, ἄσφαλτον, καστόριον κεκομμένον, καὶ σεσησμένον
βαλὼν εἰς θυεῖαν καὶ παραχέων οἶνον, λειοτριβεί, ὡς κολλύριον, ἔπειτ' ἐκ τοῦ ὄλμου
προσβαλὼν τοῖς ἐν τῇ θυεῖᾳ, λειοτριβήσας καὶ παρεγχεῖας οἶνον πρόσμισγε τὰ ξηρὰ πάντα καὶ
ἀνάπλαττε. μετὰ δὲ ταῦτα τὸ μέλι καὶ τὴν ῥητίνην καὶ χαλβάνην καὶ ὀποβάλαμον χλιάνας ἐν
κακκάβῃ, κατάχει τῶν ἐν τῇ θυεῖᾳ, καὶ ἐνώσας ἀπόθου εἰς ἀγγεῖον κασσιτερινὸν ἢ ἀργυροῦν
καὶ χρῶ. ^[15]

14 310 Κρίτων δ' ἔγραψε περὶ αὐτῆς οὕτως, ὅτι τὰ θηρία περὶ τὰ τελευταῖα τοῦ ἥρος, ἢ τῷ τρυγητῷ
συλλέγειν δεῖ, καὶ λαμβάνειν ἐξ αὐτῶν τὰ μεγάλα καὶ εὐτροφα καὶ ἔψιν μετ' ἀνήθου μόνου.
τῷ δὲ τῆς σαρκὸς αὐτῶν ἐκ δέκα θηρίων ἀθροισθέντι μιγνύειν ἀξιοῖ σιλιγνίτου ἄρτου μίαν
οὐγγίαν, καὶ οὕτως ἀναπλάττειν τοὺς καλουμένους ἄρτους· τὰς δὲ σκίλλας ἐν τῷ πυρῶν
ἀμήτῳ, τηνικαῦτα γάρ εἰσι μάλιστα ἀκμαίαι. ^[5]